

**BORSA
İSTANBUL**

SABİT GETİRİLİ

MENKUL KIYMETLER

**BORSA
İSTANBUL**

Yatırıma Değer!

Borçlanma Araçları
Piyasası Müdürlüğü Borsa İstanbul A.Ş.
Reşit Paşa Mahallesi
Tuncay Artun Caddesi
Emirgan 34467 İstanbul
Tel: +90 212 298 22 22
borsaistanbul.com

SABİT

GETİRİLİ MENKUL

KIYMETLER

İÇİNDEKİLER

1	SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMETLER	13	İKİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİ
	Devlet İç Borçlanma Senetleri	14	Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası
2	Devlet Tahvilleri		Borçlanma Araçları Piyasası'nda İşlem Yapabilecekler
3	Hazine Bonoları		Borçlanma Araçları Piyasası'nda İşlem Görebilecek Sermaye Piyasası Araçları
	Gelire Endeksli Senetler	15	Borçlanma Araçları Piyasası Bünyesindeki Pazarlar
4	Gelir Ortaklığı Senetleri		Kesin Alım Satım Pazarı
	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Likidite Senetleri		Repo Ters Repo Pazarı
5	Özel Sektör Tahvilleri		Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı
	Finansman Bonoları	16	Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı
	Banka Bonoları		Pay Senedi Repo Pazarı
6	Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler		Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı
7	Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler	17	Borçlanma Araçları Piyasası İşlem Saatleri
8	Kira Sertifikaları		Gerçekleşen İşlemlerin Takası
9	BİRİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİ	18	Borsa Dışı (Tezgahestü) Piyasa
	Kamu Menkul Kıymetlerinde İhraç	19	BORÇLANMA ARAÇLARI PİYASASI'NDA FİYAT-GETİRİ HESAPLAMALAR
10	Devlet İç Borçlanma Senetlerinin İhale Yoluyla Satışı	20	Tanımlar
	TAP Yöntemi	21	Formüller
	Doğrudan Satış Yöntemi	22-23-24	RAKAMLARLA BORÇLANMA ARAÇLARI PİYASASI
	Halka Arz Yöntemi	25-26	TERİMLER SÖZLÜĞÜ
11	Özel Sektör Menkul Kıymetlerinde İhraç		
	Halka Arz Yoluyla Satış		
	Tahsisli Olarak veya Nitelikli Yatırımcıya Satış		

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMETLER

Sabit getirili menkul kıymetler, alacaklılık hakkı sağlayan, belirli bir meblağı temsil eden, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve yatırım aracı olarak kullanılan borçlanma senetleridir. Sabit getirili menkul kıymetler vade sonuna kadar elde tutulduklarında belirli bir getiriye garanti ederler. Dolayısıyla yatırımcı, vade sonunda ne kadarlık bir gelir elde edeceğini, yatırım yaptığı anda bilmektedir.

Devlet İç Borçlanma Senetleri

Devletin cari yıl bütçe kanununa dayanarak, bütçe açıklarının finansmanı amacıyla çıkarmış olduğu borçlanma senetlerine genel olarak Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) denir.

DİBS kavramı, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (Hazine) tarafından yurt içi piyasada ihraç edilen borçlanma senetlerini ifade etmektedir. Borçlu olan devlet, DİBS sahiplerine kupon ödeme tarihlerinde ve vade sonunda borçlu olduğu tutarı öder. DİBS'ler vadeleri boyunca ikincil piyasalarda kişi ve kurumlar tarafından alınıp satılabilmektedir ve sabit getirili menkul kıymetler içerisinde ihraç rakamları ve ikinci el işlem hacimleri olarak en büyük grubu oluştururlar.

İhraç yapılan DİBS'ler vadelerine, ihraç yöntemlerine, ihraç edildikleri para birimi cinsine, faiz ödeme türlerine, üzerlerinde kupon taşıyıp taşıyamalarına göre sınıflandırılabilir.

DİBS'ler, Hazine tarafından ihraç edilir ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) aracılığı ile satışa sunulur. İhraç edilen DİBS'ler ikinci elde hem organize piyasada hem de tezgahüstü piyasa (OTC, over-the-counter) dediğimiz organize olmayan piyasalarda işlem görebilir. **DİBS'lerin ikinci el piyasa işlemleri organize piyasa olarak Borsa İstanbul bünyesindeki Borçlanma Araçları Piyasası'nda gerçekleşir.**

Devlet Tahvilleri

Devlet İç Borçlanma Senetleri'nden vadesi 1 yıldan uzun olanlar "Devlet Tahvili" olarak adlandırılırlar. Vadesi 1 yıldan daha uzun vadeli olan Devlet Tahvilleri genellikle kuponlu olarak ihraç edilirler. İhraç özelliklerine göre farklı şekillerde sınıflandırılırlar.

Para cinsine göre sınıflandırma:

İhraç, para birimi cinsine göre döviz veya TL cinsinden yapılabilmekte, döviz cinsinden ihracı gerçekleştirilen senetler ya döviz cinsinden ya da dövize endekli olarak toplam iç borç stoku içerisindeki yerini alabilmektedir.

Döviz cinsi ve dövize endekli senetler arasındaki en belirgin fark, döviz cinsinden senetlerin borçlanma ve ödemelerine ilişkin işlemlerin dövizle yapılmasına karşın, dövize endekli senetlerin borçlanma ve ödemelerinin belirlenen kur üzerinden hesaplanan TL karşılıkların dikkate alınarak yapılmasıdır.

Kupon durumuna göre sınıflandırma:

Kuponsuz senetler olarak adlandırabileceğimiz iskontolu senetlerin ödemeleri sadece vade sonunda yapılır. İskontolu senetler, "ihraç tarihinde iskonto edilmiş fiyat ile satılan, vadesi boyunca herhangi bir kupon ödemesi olmayan, yatırımcı için getirisi nominal fiyat ile iskontolu fiyat arasındaki fark olan menkul kıymetler" olarak tanımlanabilir.

Kuponlu senetler ise, itfa olana kadar kuponu elinde bulunduran yatırımcısına belirli dönemlerde nakit akımı sağlayan senetler olarak ifade edilebilir.

Kuponlu senetler nominal değer üzerinden ihraç edilebildiği gibi nominal değer altında "iskontolu", nominal değer üzerinde "primli" olarak ihraç edilebilirler.

Faiz tipine göre sınıflandırma:

İskontolu senetlerin getirisi sabittir. Kuponlu senetlerin getirisi ise sabit veya değişken faizli olabilir.

Sabit faizli senetler vade sonuna kadar elde tutulmaları halinde belirli bir getiriye garanti ederken, yatırımcının vade sonunda elde edeceği getiri vade başlangıcında bilinmektedir.

Değişken faiz ödemeli senetler ise menkul kıymetin ihraç ve itfa tarihi arasındaki dönemde faiz oranında oluşabilecek aşırı volatiliteye ilişkin yatırımcının üstlenmesi olası faiz riskinin azaltılmasını ve bu yolla borçlanan için nispeten uzun vadeli borçlanabilmeyi olanaklı kılar.

Hazine Bonoları

Devlet iç Borçlanma Senetleri'nden vadesi 1 yıldan kısa olanlar "Hazine Bonosu" olarak adlandırılırlar. Hazine Bonoları ihraç tarihinde nominal değer in altında iskontolu olarak satılırlar. Vade sonunda nominal değer ile iskontolu satış değeri arasındaki olumlu fark, faiz gelirini gösterir.

Gelire Endeksli Senetler

Yurt içi tasarrufların artırılması, Devlet iç Borçlanma Senetleri'nin çeşitlendirilmesi ve yatırımcı tabanının genişletilmesi amacıyla, Hazine tarafından 28 Ocak 2009 tarihinde ilk Gelire Endeksli Senet (GES) ihracı gerçekleştirilmiştir. GES ihraçlarında getiriler, Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Devlet Malzeme Ofisi (DMO), Devlet Hava Meydanları İşletmeleri (DHMI) ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nden (KIYEM) bütçeye aktarılan hasılat paylarına endekslenmiştir. Gelire Endeksli Senetler ile getirisi Devlet gelirleriyle ilişkilendirilen bir yatırım aracı yaratılmış olmaktadır. Söz konusu senetlere uygulanacak asgari kupon ödeme garantisi sayesinde yatırımcının gelir payındaki değişimden olumsuz etkilenmesi önlenmiş olmaktadır.

Bu çerçevede, söz konusu senetlerin getirilerine ilişkin ödemelerin hesaplanmasında TPAO, DMO, DHMI ve KIYEM tarafından bütçeye aktarılan üç aylık ve altı aylık hasılat paylarının toplamı esas alınmaktadır. Gerçekleşen gelir tahsilatının Bütçe'de açıklanan azami tutarların üzerlerinde olması durumunda yatırımcılara söz konusu azami tutar karşılıkları esas alınarak ödeme yapılır.

Gelir Ortaklığı Senetleri

Gelir Ortaklığı Senetleri, Hazine tarafından geliri Kamu Ortaklığı Fonu'na aktarılmak üzere satılan köprü, baraj, elektrik santrali, karayolu, demiryolu, telekomünikasyon sistemleri ile sivil kullanıma yönelik deniz ve hava limanları ile benzerlerinden, kamu kurum ve kuruluşlarına ait olanların gelirlerine gerçek ve tüzel kişilerin ortaklık hakkına sahip olmasını sağlayan senetlerdir. Gelir ortaklığı senedi ulaşım, haberleşme, enerji kesiminde kamuya ait olan altyapı tesislerinin gelirlerini ilgilendirmektedir, elinde bulunduran yatırımcının bu tesislerin mülkiyeti ve işletmesi ile hiçbir ilişkisi yoktur. Gelir ortaklığı senetleri, hukuki statüsü itibarıyla adındaki "ortaklık" ibaresine rağmen, değişken faizli bir tahvil özelliği taşımaktadır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Likidite Senetleri

Likidite senetleri, TCMB tarafından, piyasadaki likiditenin düzenlenmesi ve açık piyasa işlemlerinin etkinliğini artırmak amacıyla çıkarılan para politikası aracı, menkul kıymet niteliğini haiz senetlerdir. TCMB tarafından kendi nam ve hesabına, 91 günü aşmayan vadelerde, iskontolu olarak ihraç edilirler. Senetler, kıymetli evrak niteliğini haiz tek bir toplu senet şeklinde çıkarılır ve ikincil piyasada alınıp satılabilirler.

TCMB likidite senetlerini Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kaydı olarak ihraç edebilir. Basılan fiziki senetler TCMB'de saklanır. Likidite senetleri Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem görebilirler.

Özel Sektör Tahvilleri

Anonim şirketler tarafından çıkarılan borçlanma senetleridir. Vadeleri en az 1 yıl olmak koşulu ile serbestçe belirlenebilir ve sabit ya da değişken faizli olarak ihraç edilebilirler. Genellikle bir veya birkaç aracı kuruluştan oluşan bir konsorsiyum aracılığıyla satışa sunulurlar.

Tahvil sahibinin bir şirkete kullandığı sermaye, yabancı sermayedir. Tahvil sahibi, tahvili çıkaran kuruluşun uzun vadeli alacaklıdır. Tahvil sahibi şirketin aktifi üzerinde, alacağından başka hiçbir hakka sahip değildir. Şirketin yönetimine katılmaz. **Tahvil sahibi ile şirket arasındaki hukuki ilişki vade sonunda sona erer. Tahvil sahibi tahvili çıkaran şirketin kar- zarar riskine katılmaz, şirket zarar etse de belirtilen tarihlerde faizini ve vade sonunda anaparasını alır.**

Tahvillerin getirilerini etkileyen en önemli unsurlar, likiditesi ve sahip oldukları risktir. Şirket tahvilleri, şirketin iflas etmesi ve faiz ile anapara ödemesinde temerrüde düşmesi açısından devlet tahvillerine oranla daha yüksek risk taşıdıklarından, genellikle devlet tahvillerinden daha yüksek faiz geliri sağlarlar. Şirketin iflası veya tasfiyesi halinde önce borçlar ödendiği için, tahvil sahipleri şirket ortaklarından (pay sahipleri) önce alacaklarını alırlar.

Özel sektör tahvillerinin ihracı, Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine tabidir. Halka arz edilerek satılabileceği gibi, halka arz edilmeksizin nitelikli yatırımcılara da satılabilirler.

Finansman Bonoları

İhraççıların borçlu sıfatıyla düzenleyip, kısa vadeli borç temin etmek amacıyla, iskonto esasına göre ihraç ettikleri menkul kıymettir. İskonto esasına göre satılan finansman bonolarının iskonto oranı ihraççı tarafından serbestçe belirlenir. Kısa vadeli borçlanma aracı olup, işletmelerin kısa vadeli finansman ihtiyacının karşılanmasını sağlarlar. Yatırımcılar açısından ise, kısa vadeli olması nedeniyle faiz riskinden korunma sağlar. Vadesi 1 yıldan fazla olamaz. Halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin satılabilirler.

Banka Bonoları

Bankaların, Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri çerçevesinde borçlu sıfatıyla düzenleyip kaynak temin etmek amacıyla ihraç ettikleri menkul kıymetlerdir. İskonto esasına göre satılan söz konusu bonoların iskonto oranı ihraççı banka tarafından serbestçe belirlenir.

Halka arz edilecek olan banka bonolarının vadesi 60 günden az 1 yıldan fazla olamaz. Tahsisli satılacak banka bonolarının vadesi 15 günden az 1 yıldan fazla olamaz. Halka arz edilmek suretiyle satışa sunulan banka bonolarının satışında uygulanacak vadeye uygun iskonto oranları yıllık bazda hesaplanarak, satışın yapılacağı yerlerde satış süresi içerisinde banka tarafından duyurulur.

Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler

Varlık finansman fonu oluşturmaya yetkili kuruluşlar tarafından oluşturulan fon tarafından, fon portföyündeki varlıklar karşılığında ihraç edilen borçlanma senetleridir. İhraççıların kendi ticari işlemlerinden doğmuş veya diğer şirketlere ait olup da kendileri tarafından devralınmış alacakları karşılığında ihraç edilirler.

Varlık finansman fonu oluşturmaya yetkili kuruluşlar; bankalar, finansal kiralama ve finansman şirketleri, ipotek finansmanı kuruluşları ve aracı kurumlardır. VDMK'lar sadece varlık finansman fonu tarafından ihraç edilebilmektedir. Nitelikli yatırımcılara tahsisli olarak satılabileceği gibi, halka arz edilmek suretiyle de satılabilirler.

Varlık finansman fonu, ihraç edilen VDMK karşılığında toplanan paralarla, VDMK sahipleri hesabına oluşturulan mal varlığıdır ve tüzel kişiliği yoktur, süreli veya süresiz olarak kurulabilir.

Varlık Finansman Fonlarının portföylerine, ipotekli konut kredileri haricindeki tüketici kredileri ile ipotekli krediler, motorlu kara taşıtları için verilen krediler, proje finansmanı ve kurumsal krediler, finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın gayrimenkul satışından kaynaklanan alacakları devralınabilmekte ve bu alacaklar karşılığında VDMK ihraç edilebilmektedir.

İhraççı kurumların, kendi ticari işlemleri nedeniyle doğmuş olan alacaklarını karşılık göstererek varlığa dayalı menkul kıymet ihraç etmeleri doğrudan, diğer alanlarda faaliyet gösteren şirketlere ait alacakların devralınması suretiyle varlığa dayalı menkul kıymet ihraç etmeleri ise dolaylı ihraçtır. Faiz / iskonto oranı ihraca dayanak teşkil eden alacakların getirisi dikkate alınarak ihraççı tarafından serbestçe belirlenir. Sabit veya değişken faizli olarak ihraç edilebilirler. Farklı fiyat ve vadelerde ihraç edilebilirler. Borsalarda işlem görebilirler.

Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler

Varlık teminatlı menkul kıymetler; bankalar, finansman şirketleri ve finansal kiralamaya yetkili kuruluşlar, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, kendi kanunlarınca menkul kıymet ihraç etmeye yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca bilanço aktiflerinde yer alan varlıkların teminat gösterilmesi suretiyle ihraç edilen borçlanma senetleridir. İhraççıların genel yükümlülüğü niteliğinde olan bu araçlar; tüketici kredileri, ticari krediler, finansal ve operasyonel kiralama sözleşmelerinden doğan alacaklar, ihracat işlemlerinden doğan alacaklar, bankalar tarafından esnaf ve sanatkarlarla küçük işletmelere açılan ihtisas kredilerinden doğacak alacaklar, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının portföylerindeki gayrimenkullerin satış veya satış vaadi sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklar, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın gayrimenkul satışından kaynaklanan alacaklar, ikame varlıklar, bankalar dışındaki, mal ve hizmet üretimi faaliyetlerinde bulunan anonim ortaklıklar ile mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınanlar dahil Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin müşterilerine yaptıkları vadeli satışlardan doğan senede bağlanmış alacaklar ve nitelikleri Sermaye Piyasası Kurulu'na belirlenecek diğer varlıkların teminatı altında ihraç edilebilirler. Teminat varlıkları, ihraççının aktifinde yer alan diğer mal varlıklarından ayrıştırılması amacıyla yazılı ve / veya elektronik olarak takip edilmelidir.

Söz konusu menkul kıymetler itfa edilinceye kadar teminat varlıklar teminat amacı dışında tasarruf edilemez, rehnedilemez, teminat gösterilemez, kamu alacaklarının tahsili amacı da dâhil olmak üzere haczedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve ihtiyati tedbir kararı verilemez.

Halka arz edilerek satılabileceği gibi, halka arz edilmeksizin nitelikli yatırımcılara da satılabilir.

Kira Sertifikaları

Kira sertifikası; Varlık Kiralama Şirketi (VKŞ)'nin, satın almak veya kiralamak suretiyle devraldığı varlıkların finansmanını sağlamak amacıyla düzenlediği ve sahiplerinin bu varlıklardan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymet türüdür.

Şirketlerin sermaye piyasalarından fon temin etmelerine imkan sağlamak amacıyla Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenlemeleri yapılarak alternatif bir enstrüman olarak sermaye piyasalarına sunulmuştur.

Varlık kiralama şirketi; aracı kurumlar, bankalar ve kaynak kuruluşları tarafından, kira sertifikası ihraç etmek üzere kurulmuş olan anonim şirkettir. VKŞ, kaynak kuruluşlardan devraldığı varlıkları tekrar kaynak kuruluşu kiralamak suretiyle kira geliri elde etmek, söz konusu kira gelirlerine dayalı olarak kira sertifikası ihraç etmek ve kira süresi sonunda ilgili varlığı kaynak kuruluşu devretmek amacıyla kurucular tarafından kurulur.

Kira sertifikasının, satılıp kaynağa dönüştürülebiyecek bir varlığa dayanak olarak

ihraç edilmesi ve dolayısıyla daha korumalı bir yapı içermesi nedeniyle yatırımcılar açısından güvenli bir alternatif olarak ön plana çıkmaktadır.

Sistem temel olarak, kaynak kuruluşun VKŞ'ye devrettiği varlıkları daha sonra geri kiralaması suretiyle fon temin etmesi üzerine dayanmaktadır. VKŞ ilk etapta devraldığı bu varlıkların finansmanını ihraç edeceği kira sertifikası ile karşılamakta, söz konusu sertifikaların dönemsel ödemelerini ise kaynak kuruluştan gelen dönemsel kira gelirleri ile gerçekleştirmektedir. Vade sonunda ise kaynak kuruluşu geri devredilen söz konusu varlıklardan elde edilen gelir, kira sertifikası sahiplerine payları oranında dağıtılarak ihraç edilmiş olan kira sertifikası itfa edilmektedir.

Halka arz edilmek suretiyle veya tahsisli olarak ya da nitelikli yatırımcılara satılmak üzere ihraç edilebilirler.

Hazine Müsteşarlığı tarafından, Hazine Müsteşarlığı Varlık Kiralama Anonim Şirketi (HMKVŞ) aracılığı ile TL ve Dolar ödemeli kira sertifikası ihraçları gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ EL PIYASA İŞLEMLERİ

Finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere menkul kıymetleri ihraç eden kuruluşlar ile tasarruflarını bu kuruluşlara kullanarak yatırıma dönüştürmek isteyen tasarruf sahiplerinin karşılaşarak fon transferini gerçekleştirdikleri piyasalara, birinci el piyasa denir. Menkul kıymetleri ihraç eden kurumlar ile alıcıların yani tasarruf sahiplerinin doğrudan doğruya karşılaştıkları piyasalardır. Menkul kıymetlerin doğrudan ihraççı kurumdan alınmayıp bir

banka ya da aracı kurum vasıtasıyla alımın gerçekleşmesi bu işlemin birincil piyasa işlemi olmasına engel değildir. Birincil piyasa işleminde fon akışı, alıcı yani tasarruf sahibinden, satıcıya yani ihraç eden kuruma geçiş şeklindedir. Kamu ve özel sektörün hangi yöntemler ile menkul kıymet ihraç ettiğine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Kamu Menkul Kıymetlerinde İhraç

Devlet İç Borçlanma Senetlerinin İhale Yoluyla Satışı
Devlet iç borçlanma senetleri ihaleleri, T.C. Hazine Müsteşarlığı adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilmektedir. İhalesi yapılacak senede ilişkin detaylı bilgiler en az 1 iş günü öncesinden Hazine Müsteşarlığı internet sitesinden (<http://www.hazine.gov.tr>) kamuoyuna duyurulmaktadır.

Hazine 2006 yılı başından itibaren aylık olarak duyurmaya başladığı ihale programlarını 2010 yılından itibaren 3 aylık programlar halinde kamuoyuna duyurmaktadır. İhale duyuruları, ihaleden önceki haftanın son iş gününde yapılmakta ve duyuru sırasında Hazine; ihalenin tarihini, valör tarihini, ihraç edilecek senetlerin türünü (Döviz-TL, kuponlu-iskontolu vs.) ve vadesini açıklamaktadır. İhaleler genellikle salı günleri yapılmakta, fakat ihtiyaca göre diğer günlerde de düzenlenebilmektedir.

Hazine tarafından düzenlenen DİBS ihaleleri tüm gerçek ve tüzel kişilere açık olup ihalelere TCMB şubelerinden doğrudan olabildiği gibi banka ve aracı kurumlar aracılığıyla da katılım mümkündür.

Bankalar EFT (Elektronik Fon Transferi), aracı kurumlar TETS (Takasbank Elektronik Transfer Sistemi) ve faks aracılığıyla teklifte bulunabilirler. İhalelere TCMB şubelerinden katılacak gerçek kişiler T.C. Kimlik numaralarını ibraz ederler. Katılımcılar, fiyat ve miktar teklifinde bulunurlar. Her bir katılımcı istediği sayıda teklif verebilir. İhaleye katılanlar, teklif ettikleri miktarın %1'ini ihaleden önce teminat olarak yatırmak zorundadır. Dövizli ihalelerde teminat TL olarak yatırılmaktadır. İhaleyi kazanamayan yatırımcının yatırdığı teminat kendisine ihale günü teslim edilirken, ihaleyi kazanan yatırımcı teminat olarak yatırdığı miktarın üzerine valör günü ekleme yaparak, yatırması gereken tutarın tamamını ilgili hesaba yatırır. İhaleyi kazandığı halde, valör günü yükümlülüğünü yerine getirmeyen yatırımcıların teminatları Hazine'ye irat kaydedilir. Ayrıca söz konusu yatırımcıların sonraki ihalelere teklif vermek istediklerinde %1 yerine %20 teminat yatırmaları ve %20 teminat yatırdığı halde aynı davranışı tekrarlamaları durumunda %100 teminat yatırmaları gerekmektedir. İhale sonuçlandırıldığında TCMB aracılığıyla duyurulur ve ihaleye ilişkin her türlü veriler Hazine internet sayfasından açıklanır.

TAP Yöntemi

Bu yöntemde Hazine, yatırımcıların istedikleri zaman alabilecekleri senetleri tür, vade ve faiz yapısını önceden belirleyerek Merkez Bankası'nda depolamaktadır. Yatırımcılar Merkez Bankası'ndan alana kadar bu senetlerin mülkiyeti Hazine'ye aittir. Merkez Bankası "TAP" satışları süresince sadece aracı ve depolayıcı görevi görmektedir. Bu yöntemle yapılan ihraç süresi bir gün olabileceği gibi, senetler daha uzun süreli de satışta kalabilir. Senetlerin birden fazla gün satışta kalması durumunda ilan edilen faiz oranı üzerinden her gün için fiyat belirlenip bu fiyatlar üzerinden satış gerçekleştirilir.

Halka Arz Yöntemi

Yatırımcı tabanının genişletilmesi amacıyla, kamu bankaları, özel bankalar ve aracı kurumlar aracılığı ile halka doğrudan DİBS ihracı gerçekleştirilmektedir. Bu yöntemle bireysel yatırımcılara da yatırım fırsatı verilmektedir. Halka arz yönteminde Hazine öncelikle ihraç edilecek senet için koşulları belirler. İhraç koşulları, ihraç miktarı, senedin vade ve faizi, halka arza aracılık edecek

Doğrudan Satış Yöntemi

Hazine, kamu kurumları, bankalar ile diğer finansal kuruluşlara doğrudan satış yöntemi ile DİBS ihraç etmektedir. Özelliği başlangıçta kime ve ne kadar satılacağı belli olmasıdır. Kamu kurumları, bankalar ya da diğer finansal kuruluşlar senet taleplerini Hazine'ye iletmektedir. Söz konusu talep Hazine tarafından değerlendirilmekte ve piyasa koşulları çerçevesinde senedin faizi belirlenerek karşı tarafla da mutabakat sağlanarak senet ihracı gerçekleştirilmektedir.

banka ve aracı kurumlar, senetlerin ne kadar süre boyunca satışta kalacağı hususları belirlenir. Halka arz yolu ile satılan senetler, ilan edilen süre boyunca satışa açıktır. Hazine ihraç edilecek senetlerin günlük fiyatlarını her gün için belirler ve Merkez Bankası kanalı ile aracılık yapan kuruluşlara ve kamuoyuna bildirir.

Özel Sektör

Menkul Kıymetlerinde İhraç

İhraç edilecek borçlanma araçlarının Sermaye Piyasası Kurulu kaydına alınması zorunludur. Borçlanma aracı ihracı için ortaklıkların genel kurullarınca karar alınmalıdır. İhraç yetkisi esas sözleşme ile yönetim kuruluna devredilebilir.

İhraç edilecek borçlanma araçlarına ilişkin olarak alınacak yetkili organ kararında bu araçların tutarının, türünün,

vadesinin ve faizinin belirlenmesine ilişkin genel esaslara yer verilmesi zorunludur.

Borçlanma araçları halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin satılabilir. Halka arz edilmeksizin satış, tahsisli olarak veya nitelikli yatırımcıya satış yoluyla yapılabilir.

Halka Arz Yoluyla Satış

Halka arz yoluyla satışlarda ihraççılar tarafından izahname düzenlenmesi ve hazırlanan bu izahnamenin Sermaye Piyasası Kurulu'nca onaylanması zorunludur. Borçlanma araçlarına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilme esaslarna düzenlenecek izahnamede yer verilir. **Halka arz edilen borçlanma araçlarının satışı, bunlara ilişkin anapara, faiz ödemesi ve benzeri yükümlülükler aracı kuruluşlar vasıtasıyla yerine getirilir.**

Tahsisli Olarak veya Nitelikli Yatırımcıya Satış

Tahsisli satış, ihraç edilecek özel sektör borçlanma araçlarının halka arz edilmeyerek, doğrudan dışarıda veya yurt içinde yerleşik kişilere tahsisli olarak ya da Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda toptan satışını ifade eder.

Borçlanma araçlarının tahsisli olarak veya nitelikli yatırımcılara satışında izahname ve sirküler düzenlenmez. Tahsisli satışlarda ve nitelikli yatırımcılara yapılacak satışlarda esasları Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenecek olan beyanların satıştan önce yatırımcılara imzalatılması zorunludur.

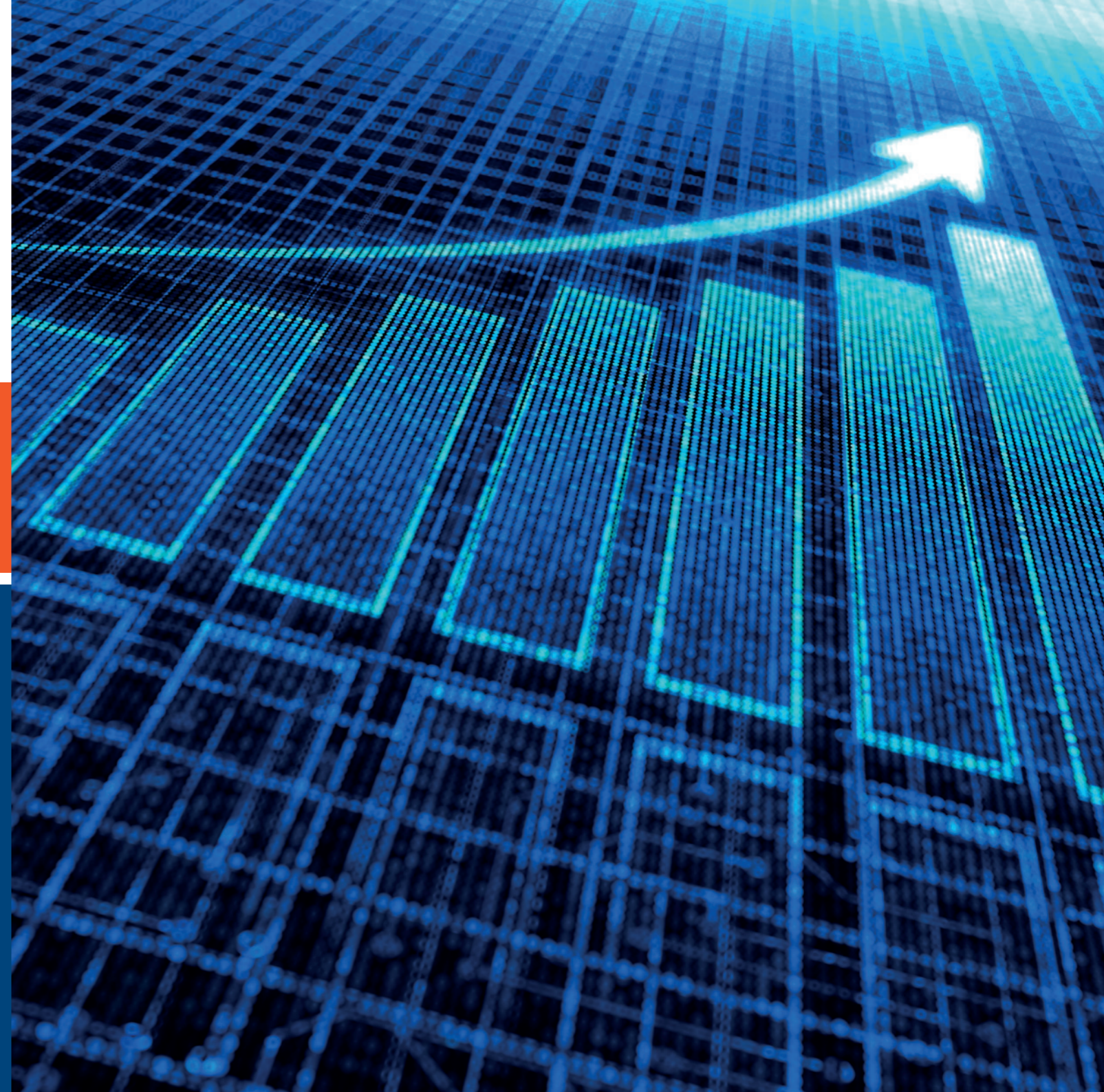
Borçlanma araçlarını tahsisli olarak satın alacak gerçek ve tüzel kişilerin sayısının gerek bu araçların Kurul kaydına

alınması aşamasında gerekse kayıt aşamasından sonra yapılacak işlemlerle 100'ü geçmemesi şarttır.

Borçlanma araçlarının, nitelikli yatırımcılara tahsisli olarak veya yalnızca bu yatırımcılara çağrıda bulunmak suretiyle satılması mümkün olup, bu satışlarda sayı yönünden bir kısıtlama uygulanmaz.

Borçlanma araçlarının nitelikli yatırımcıya satışının Borsa'da veya Borsa dışında yapılması mümkündür.

Borsada yapılacak satışlar, Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası bünyesindeki Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda gerçekleştirilir.

İKİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİ

Daha önceden ihraç edilmiş olan menkul kıymetlerin alım satımının yapıldığı piyasalara ikinci el piyasalar adı verilir. İkinci el piyasalar, bireysel ve kurumsal yatırımcılara doğrudan doğruya ya da mali araçlar yoluyla likidite imkanı tanımakta ve piyasada işlem gören menkul kıymetler için fiyat oluşumu sağlamaktadır. İkincil piyasanın en iyi teşkilatlanmış bölümü menkul kıymet borsalarıdır. İkincil piyasada el değiştiren menkul kıymetlerden sağlanan fonların bunları çıkaran kurumla bir ilgisi yoktur, sadece yatırımcılar arasında fon akışını sağlar.

Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası

Borçlanma Araçları Piyasası, yatırımcıların sabit getirili menkul kıymetlere yapacakları yatırımların fiyatlarının piyasada rekabet ortamında belirlenmesini ve istenildiği anda nakde dönüştürülebilmesini sağlamak amacıyla 17 Haziran 1991 tarihinde kurulmuştur.

Borçlanma Araçları Piyasası'nda İşlem Yapabilecekler

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Borsa üyeleri ve Sermaye Piyasası Kurulu'ndan yetki belgesi almak koşuluyla Bankalar işlem yapabilirler.

Borçlanma Araçları Piyasası'nda alım satım yapmak isteyen bireysel yatırımcılar emirlerini yetkili bir banka

ya da aracı kuruma ileterek işlemlerini gerçekleştirebilirler. Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem yapma başvurusunda bulunan her banka ve aracı kurum için Borsa tarafından işlem yapabilme limiti belirlenir. Bu limitini kullanarak işlem yapmak isteyen üyeler "işlem limiti karşılığı" yatırmak zorundadır.

İşlem limiti karşılıkları teminat niteliğinde olup, üyenin müşterilerine, diğer Borsa üyelerine ve/veya Borsa'ya karşı taahhütlerini kısmen veya tamamen yerine getirmemesi durumunda üyenin rızasını almaya lüzum olmadan, taahhütlerin yerine getirilmesi amacıyla Borsa tarafından re'sen kullanılabilir.

Borçlanma Araçları Piyasası'nda İşlem Görebilecek Sermaye Piyasası Araçları

Türk Lirası ve Döviz Ödemeli;

- Borçlanma araçları,
 - Menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelire dayalı borçlanma araçları,
 - Kira sertifikaları,
 - TCMB tarafından ihraç edilen Likidite Senetleri,
- işlem görebilirler.

Borçlanma Araçları

Piyasası Bünyesindeki Pazarlar

Kesin Alım Satım Pazarı

Kesin Alım Satım Pazarı, sabit getirili menkul kıymetlerin organize bir piyasada, şeffaf ve rekabete açık bir ortamda işlem görmelerini sağlayarak bu menkul kıymetlerin likiditesini artırmak ve bilgi akışını hızlandırmak amacıyla 17 Haziran 1991 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Sabit getirili menkul kıymetlerin aynı gün veya ileri valörlü olarak doğrudan alım / doğrudan satım işlemlerinin yapıldığı pazardır. Pazar'da Türk Lirası ve Döviz Ödemeli ihraç edilmiş; borçlanma araçları, menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelire dayalı borçlanma araçları, kira sertifikaları, TCMB tarafından ihraç edilen Likidite Senetleri işlem görebilirler.

Bu kapsamda işlem görebilecek menkul kıymetler olarak; devlet tahvilleri, hazine bonoları, gelir ortaklığı senetleri, gelire endeksli senetler, özel sektör tahvilleri, banka bonoları, finansman bonoları, varlığa dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve kira sertifikaları işlem görebilecek borçlanma araçları olarak sayılabilir.

Repo Ters Repo Pazarı

Menkul kıymetlerin geri alma taahhüdü ile satımına repo, geri satma taahhüdü

ile alımına ise ters repo denir. Repo yapan taraf, elindeki menkul kıymeti belirlenen süre sonunda geri almak vaadi ile satarak kısa vadeli nakit ihtiyacını karşılamaktadır. Ters repo yapan taraf ise elindeki nakdi, repo süresi sonunda geri satma vaadinde bulunduğu menkul kıymetler karşılığında karşı tarafa borç vermektedir. Menkul kıymet ve paranın belirli bir süre için daha sonra geri alınmak üzere el değiştirmesi söz konusudur.

Repo - Ters Repo Pazarı, sabit getirili menkul kıymetlerin geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemlerini organize piyasa koşulları içinde güvenli bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla 17 Şubat 1993 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Bu Pazar'da devlet iç borçlanma senetleri ile TCMB likidite senetlerinin geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemleri yapılır. Pazar'da aynı gün ve ileri başlangıç valörlü işlemler yapılabilir. İşlem öncesinde teslim edilecek / alınacak menkul kıymeti doğrudan belirtme imkanı yoktur.

Repo işlemine konu menkul kıymetler alıcıya teslim edilmeyerek işlemin

vadesi boyunca Takasbank nezdindeki hesaplarda bloke saklamada tutulur. İşlemin vadesi boyunca, işlem karşılığı teslim edilen menkul kıymetlerin fiyatlarındaki değişme nedeniyle oluşabilecek değer düşüklüğüne karşı, ters repo yapan üyeyi korumak amacıyla, işlemin vadesi süresince bloke saklamadaki menkul kıymetler, her gün yeniden değerlemeye tabi tutulur ve gerekli hallerde repo yapan taraftan ilave menkul kıymet getirmesi istenir. Bu şekilde işlemin risk yönetimi yapılmış olmakta işlem güvence altına alınmaktadır.

Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı Organize piyasa koşulları içerisinde, tercih edilen menkul kıymetler üzerinde repo yapılmasına ve sonrasında bu menkul kıymetlerin alıcıya teslimine olanak vermek amacıyla 17 Aralık 2010 tarihinde faaliyete geçmiştir. Belirli bir süre için menkul kıymetin el değiştirmesine imkan veren Pazar'ın vadeli ve spot piyasa arasında menkul kıymet akışkanlığını sağlayarak etkin faiz oluşumuna hizmet etmesi hedeflenmiştir.

Pazar'da tercih edilen menkul kıymet üzerinde geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemleri

yapılır. Bu Pazar işlemlerinde, repo oranının yanısıra, Repo Ters Repo Pazarı'ndan farklı olarak, işleme konu menkul kıymetin tanımı (ISIN kodu) ve fiyatı da belirtilir. Pazarda emir giriş aşamasında taraflar, işlem karşılığı olarak teslim edilecek / alınacak olan menkul kıymetin tanımını ve hangi fiyattan alınıp satılacağını bilirler. İşlem sonrası menkul kıymetler, vade sonunda aynı tanım ve miktarda geri iade edilmek koşuluyla, bloke tutulmayarak alıcısına teslim edilir.

Pazar'da Türk Lirası cinsinden ihraç edilmiş; devlet iç borçlanma senetleri, kamu ihraçlı kira sertifikaları, gelir ortaklığı senetleri, borsa kotunda olan özel sektör borçlanma araçları / özel sektör kira sertifikaları, sadece nitelikli yatırımcılara açık olmak koşuluyla Nitelikli Yatırımcıya ihraç Pazarı'nda ihraç edilmiş özel sektör borçlanma araçları, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve mahalli idarelerce Türk Lirası cinsinden ihraç edilen borçlanma senetleri, TCMB likidite senetleri işlem görebilir.

Menkul kıymet tercihli bir repo ters repo işlemi, aynı anda yapılmış ve birbirine bağlı iki kesin alım satım işlemi olarak düşünülebilir. Pazar'da aynı gün ve ileri başlangıç valörlü işlemler yapılabilir.

Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı

Bankaların, T.C. Merkez Bankası ve birbirleri ile portföyleri hesabına gerçekleştirdikleri repo işlemlerinden sağlanan fonlar dışında kalan tüm repo işlemlerinden sağladıkları fonlar 7 Ocak 2011 tarihinden itibaren zorunlu karşılığa tabi tutulmuştur.

Bu çerçevede, bankaların zorunlu karşılığa tabi olmayan fonların konu olacağı repo işlemleri için ayrı bir Pazar oluşturulması gereği dikkate alınarak sadece T.C. Merkez Bankası ile bankaların işlem yapmaya yetkili olacağı Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı 7 Ocak 2011 tarihi itibarıyla faaliyete geçmiştir. Bu Pazar'da bankalarca sadece portföyleri hesabına işlem yapılabilen fon / ortaklık ve diğer müşteriler hesabına işlem yapılamamaktadır. İşleyiş esasları Repo Ters Repo Pazarı ile aynıdır.

Pay Senedi Repo Pazarı

Organize piyasa koşulları içerisinde, paylar üzerinde repo yapılmasına ve sonrasında bu payların alıcıya teslimine olanak vermek amacıyla 7 Aralık 2012 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Bu Pazar'da, Pay Piyasası Ulusal Pazarı'nda işlem gören paylardan belirlenen koşulları sağlayanların geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemleri yapılır. Diğer repo pazarlarından farklı olarak bu Pazar'da, repo işlemi karşılığı olarak borçlanma araçları değil paylar kullanılır.

Pazar'da Pay Piyasası'nda işlem gören, BIST 30 Endeksi'ne dahil paylardan Borsa tarafından uygun görülenler repo işlemlerine konu olabilirler.

Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı

Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri çerçevesinde yalnızca sermaye piyasası mevzuatında tanımlanan "Nitelikli Yatırımcı"lara satılabilecek olan sermaye piyasası araçlarının ihraç işlemlerinin gerçekleştirildiği Pazar'dır. Pazar'da nitelikli yatırımcılara ihracı tamamlanan sermaye piyasası araçları, ihracın tamamlanmasını veya satış süresinin sona ermesini izleyen iş günü herhangi bir şart aranmaksızın Borçlanma Araçları Piyasası Kesin Alım Satım Pazarı'nda nitelikli yatırımcılar arasında kot dışı olarak işlem görmeye başlar.

Pazar'da yapılacak ihraçta satış süresi 7 iş gününden fazla olamaz. Borsada satış bildiriminde bulunulan tutarın tümünün Pazar'da satılması zorunludur. Pazar'da aynı gün ve 7 güne kadar ileri valörlü işlem yapılabilir. Döviz ödemeli borçlanma araçları için en az 3 iş günü ileri valörle işlem yapılabilir.

Borçlanma Araçları Piyasası bünyesinde birinci el satış işlemlerinin yapıldığı tek pazardır. Bu Pazar'da sadece özel sektör borçlanma araçlarının ihracı gerçekleştirilir kamu menkul kıymetlerinin bu Pazar'da ihracı yoktur.

Borçlanma Araçları Piyasası İşlem Saatleri

	Aynı Gün Valörlü	Öğlen Arası	İleri Valörlü
Kesin Alım Satım Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 14:00
Repo Ters Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı	09:15 - 14:00	12:00 - 13:00	09:15 - 17:00
Pay Senedi Repo Pazarı	09:35 - 12:00	12:00 - 14:15	09:35 - 17:00

Gerçekleşen İşlemlerin Takası

Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem gören menkul kıymetlerin takası, Borsa'nın denetim ve gözetimi altında İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank A.Ş.) tarafından yapılır. İşlemlerin takası, işlemin valör gününde Borsa tarafından belirlenmiş saatler içerisinde gerçekleşir. Valör süresi kamu kesimi tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerde en fazla 90 gün, diğer menkul kıymetlerde ise 30 gündür. Repo Ters Repo Pazarı, Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı ve Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı'nda 7 güne kadar ileri başlangıç valörlü emir iletilebilir, repo bitiş valörü için herhangi bir kısıtlama yoktur. Pay Senedi Repo Pazarı işlemlerinde, 2 iş gününe kadar ileri başlangıç valörlü emir iletilebilir.

Piyasa'da işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank nezdinde açmak zorundadırlar. Menkul kıymet yükümlülükleri hesaben yerine getirilir. Menkul kıymet alacakları

üyelerin Takasbank nezdindeki ilgili depo hesaplarına, nakit alacakları ise Takasbank nezdindeki serbest cari hesaplarına alacak kaydedilir. Piyasada farklı pazarlarda gerçekleşen işlemlerin takası netleştirilmiş tutarlar üzerinden yapılır. Repo Ters Repo Pazarı'nda ters repo yoluyla alınan ve işlemin vadesi süresince bloke hesapta tutulan menkul kıymetler netleştirmenin dışında tutulur.

Takas işlemlerinde riski en aza indirmek için, karşılığını almadan teslim etmeme veya ödememe prensibi esas alınmaktadır. Nakit ve menkul kıymet alacakları Takasbank nezdindeki üye hesaplarına, alacakları serbestleştirilince yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve takas havuzunun müsait olması koşuluyla aktarılır.

Valör günü nakit veya menkul kıymet yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyeler temerrüde düşmüş kabul edilirler. Temerrüde düşen üye temerrüt halini Borsa tarafından belirlenen ve kendisine tebliğ edilen zamanda sona erdirmek zorundadır. Temerrüt durumunu sona erdirmeyen üyeye ait işlem konusu menkul kıymetler Borsa tarafından re'sen alınıp sattırılır. Piyasada işlem yapan üyeler, işlemin valör gününde, nakit ve menkul kıymet yükümlülüklerini en geç saat 16:30'a kadar yerine getirmek zorundadırlar. Repo işlemleri karşılığı teslim edilecek menkul kıymetlerin bildiriminin işlemin başlangıç valöründe en geç saat 15:00'e kadar yapılması gerekmektedir.

Döviz ödemeli menkul kıymetlerin takasında süre en az 1 iş günüdür.

Borsa Dışı (Tezgahestü) Piyasa

Sabit getirili menkul kıymet işlemleri organize piyasalar dışında da gerçekleştirilebilmektedir. Bu piyasada işlemler telefon aracılığıyla bankalar ve aracı kurumlar arasında veya bu aracı kuruluşlar ile yatırımcılar arasında serbest piyasa şartlarında gerçekleştirilmektedir. Bankaların belirleyici olduğu bu piyasada işlem hacmi ve getiri oranları, piyasadaki likidite, TCMB bünyesinde bulunan Bankalararası Para Piyasası'nda oluşan Türk Lirası oranları, hazine ihaleleri ve açık piyasa işlemlerine bağlı olarak değişmektedir.

Diğer taraftan, Banka ve aracı kurumlar tarafından Borsa'da işlem gören veya Borsa kaydında olan menkul kıymetler ile ilgili olarak Borsa dışında yapılan alım - satım işlemlerinin Borsa İstanbul'un belirlediği şartlarla tescil ettirilmesi zorunludur.

Borçlanma Araçları Piyasası'nın faaliyete geçtiği ilk yıllarda işlemler büyük ölçüde tezgahestü piyasada gerçekleşirken yıllar içerisinde bu oran Borçlanma Araçları Piyasası lehine değişmiş ve işlemler giderek artan oranlarla Borçlanma Araçları Piyasası'nda gerçekleşmeye başlamıştır. Bu değişimde güvenli işleyen organize bir piyasanın tercih edilmiş olmasının rolü büyüktür.

BORÇLANMA ARAÇLARI PİYASASI'NDA FİYAT - GETİRİ HESAPLAMALARI VE EMİR GİRİŞ YÖNTEMLERİ

Tanımlar

Fiyat: Bir menkul kıymette 100 birim nominal üzerinden verilen değerdir. Menkul kıymetin Borsa İstanbul tarafından belirlenen emir giriş yöntemine göre temiz, kirlili veya takas fiyatı olarak adlandırılır.

İşlemiş Faiz veya Birikmiş Kira: Dönemsel kupon faizinin veya kira getirisinin; ilk kupon döneminde ihraç tarihinden, diğer kupon dönemlerinde son kupon ödeme tarihinden valör tarihine kadar geçen gün sayısına (GGS) isabet eden tutarıdır.

$$\text{İşlemiş Faiz veya Birikmiş Kira} = \text{Dönemsel kupon} \times \frac{\text{GGS}}{\text{Kupon dönemi içerisindeki gün sayısı}} \times 100$$

Temiz Fiyat: İşlemiş faizi veya birikmiş kirayı içermeyen fiyatıdır.

Kirli Fiyat: Menkul kıymetin işlemiş faizini veya birikmiş kirasını da içeren fiyatıdır.

Repo Menkul Kıymet Fiyatı: Menkul kıymet tercihli repo işlemlerinde girilen temiz veya kirlili fiyatıdır.

Valör2 Fiyatı: Menkul kıymet tercihli repo işlemlerinde repo oranı üzerinden hesaplanan Valör2 fiyatıdır.

$$\text{Valör2 Fiyatı} = \text{Valör1 Fiyatı} \times \left(1 + \frac{\text{Repo oranı}}{365} \times \text{Repo süresi} \right)$$

Referans Endeksler: TÜİK tarafından açıklanan TÜFE endeks değerleri kullanılarak T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından aşağıdaki formül ile hesaplanarak ilan edilen endekslerdir.

A ayının g günü için referans endeks

$$\text{Günlük Referans Endeks}_g = \text{TÜFE}_{a-3} + \frac{g-1}{\text{AG}} \times (\text{TÜFE}_{a-2} - \text{TÜFE}_{a-3})$$

TÜFE_{a-2}: a-2 ayının TÜFE'si

g : Ay başından itibaren geçmiş gün sayısı

TÜFE_{a-3}: a-3 ayının TÜFE'si

AG : Ay içerisindeki toplam gün sayısı

TÜFE'ye Endekli Devlet Tahvilleri: Vadeleri boyunca TÜFE enflasyonu üzerine T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenen sabit bir reel getiriyi garanti eden kuponlu tahvillerdir. Kupon ve anapara ödemeleri aşağıdaki formüllere göre yapılmaktadır.

$$\text{Anapara Ödemesi} = \frac{\text{Referans endeks itfa tarihi}}{\text{Referans endeks ihraç tarihi}} \times 100$$

$$\text{Kupon Ödemeleri} = \frac{\text{Referans endeks kupon tarihi}}{\text{Referans endeks ihraç tarihi}} \times 100 \times \text{Reel kupon oranı}$$

Enflasyon Katsayısı: Valör tarihindeki referans endeks değerinin menkul kıymetin ihraç tarihindeki referans endeks değerine bölünmesi suretiyle bulunan katsayıdır. DİBS'ler için bu katsayı 1'den küçük olamaz. 1'den küçük hesaplanması halinde 1 kabul edilir.

Takas Fiyatı: İşlemin takas tutarının hesaplanmasında kullanılan fiyatıdır. Enflasyona endekli olup da enflasyon katkısı hariç olarak işlem gören menkul kıymetlerde kirlili fiyatın valör tarihindeki enflasyon katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Diğer menkul kıymetlerde kirlili fiyata eşittir.

Bazı menkul kıymetlerde yukarıda belirtilen değişkenlerin 0 veya 1 (örneğin iskontolu menkul kıymetlerde işlemiş faizin 0, TÜFE'ye endekli tahviller haricindeki menkul kıymetlerde enflasyon katsayısının 1 olması gibi) olabileceği göz önünde bulundurulurken aşağıdaki eşitlikler genel olarak geçerlidir.

$$\text{Takas Fiyatı} = \text{Kirlili Fiyat} \times \text{Enflasyon Katsayısı}$$

$$\text{İşlem Hacmi} = \text{Nominal Tutar} \times \text{Takas Fiyatı} / 100$$

$$\text{İşlemiş Faiz Tutarı} = \text{Nominal Tutar} \times \text{İşlemiş Faiz} \times \text{Enflasyon Katsayısı} / 100$$

$$\text{Birikmiş Kira Tutarı} = \text{Nominal Tutar} \times \text{Birikmiş Kira} / 100$$

$$\text{Anapara Tutarı} = \text{Nominal Tutar} \times \text{Temiz Fiyat} \times \text{Enflasyon Katsayısı} / 100$$

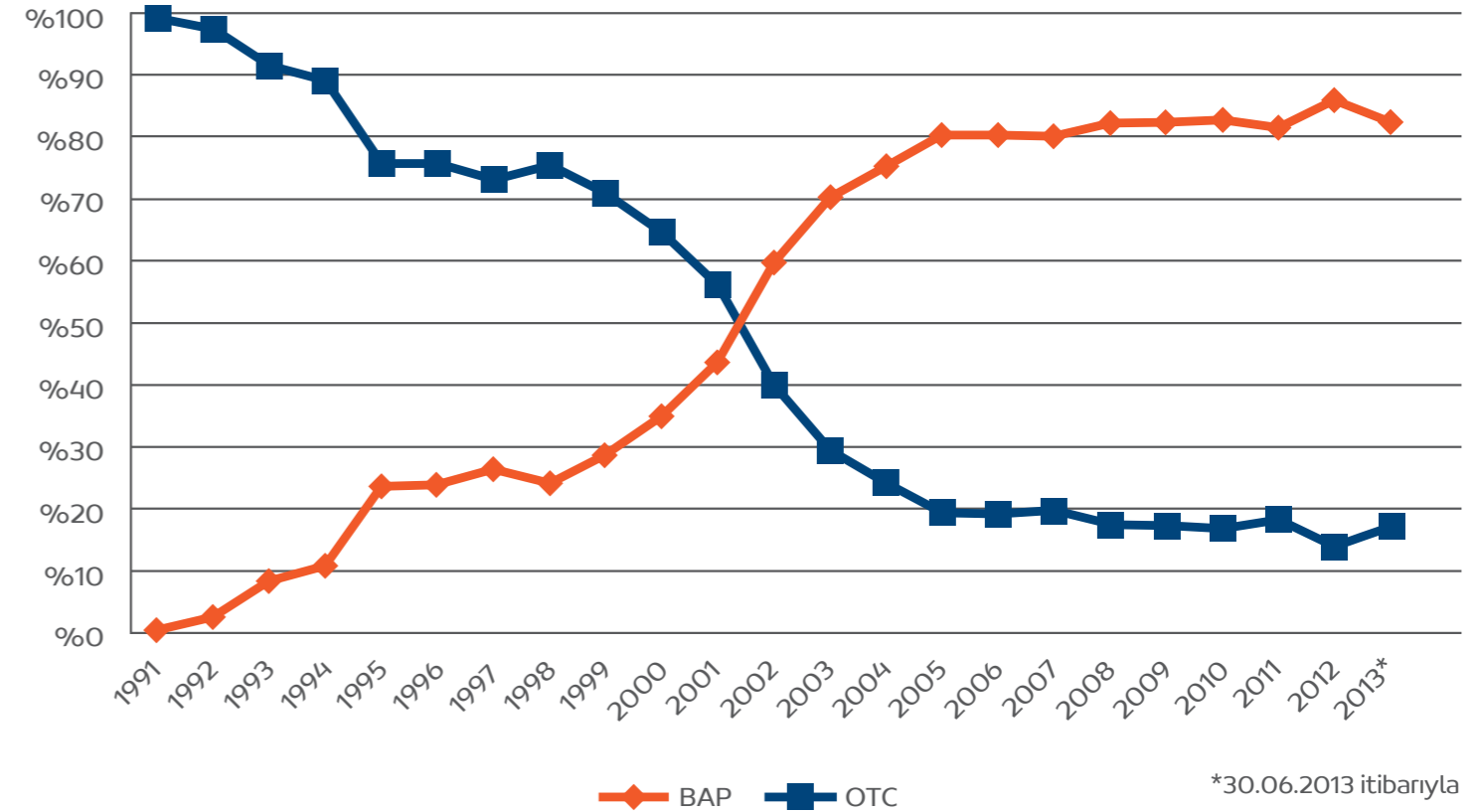
Formüller

Kisaltmalar	Tanımlar
VKG	Vadeye kalan gerçek gün sayısı
DGS	Bir kupon döneminin içerdiği gerçek gün sayısı
KGS	Bir sonraki kupon ödeme tarihine kalan gerçek gün sayısı
GGS	Bir önceki kupon ödeme tarihinden (veya ihraç tarihinden) valör tarihine kadar geçen gerçek gün sayısı
M	Bir yıl içindeki kupon ödeme sayısı
N	Vadeye kalan kupon adedi
r	Yıllık basit getiri
R	Vadeye kadar getiri
A	Anapara (100)
KPN	Kupon faiz oranı x 100
REF	T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından açıklanan referans endeks

No	Formül
1	$\text{Fiyat} = \frac{A}{1 + \frac{r \times \text{VKG}}{365}}$
2	$\text{Kırlı Fiyat} = \frac{\frac{\text{KPN}}{\text{M}}}{\left(1 + \frac{\text{R}}{\text{M}}\right)^{\frac{\text{KGS}}{\text{DGS}}}} \times \left(1 + \frac{1 - \frac{1}{(1 + \text{R}/\text{M})^{\text{N}-1}}}{\text{R}/\text{M}}\right) + \frac{A}{(1 + \text{R}/\text{M})^{\text{N}-1 + \frac{\text{KGS}}{\text{DGS}}}}$
3	$\text{Bileşik Getiri} = \left(1 + \frac{r \times \text{VKG}}{365}\right)^{\frac{365}{\text{VKG}}} - 1$
4	$\text{Bileşik Getiri} = \left(1 + \frac{\text{R}}{\text{M}}\right)^{\text{M}} - 1$
5	$\text{İşlenmiş veya Birikmiş Kira} = \left(\frac{\text{KPN}}{\text{M}}\right) \times \frac{\text{GGS}}{\text{DGS}}$
6	Kırlı fiyat = Temiz Fiyat + İşlenmiş faiz veya Birikmiş Kira
7	$\text{Enflasyon Katsayısı} = \frac{\text{REF valör tarihi}}{\text{REF ihraç tarihi}}$
8	Takas Fiyatı = Kırlı Fiyat x Enflasyon Katsayısı
9	$r = \left(\frac{A + \frac{\text{KPN}}{\text{M}}}{\text{Temiz Fiyat} + \frac{\text{KPN}}{\text{M}} \times \frac{\text{GGS}}{\text{DGS}}}\right)^{-1} \times \frac{365}{\text{VKG}}$

RAKAMLARLA BORÇLANMA ARAÇLARI PİYASASI

Toplam İşlem Hacmi içerisinde Borçlanma Araçları Piyasası (BAP) ve Tezgahüstü Piyasa (OTC) Payı (%)

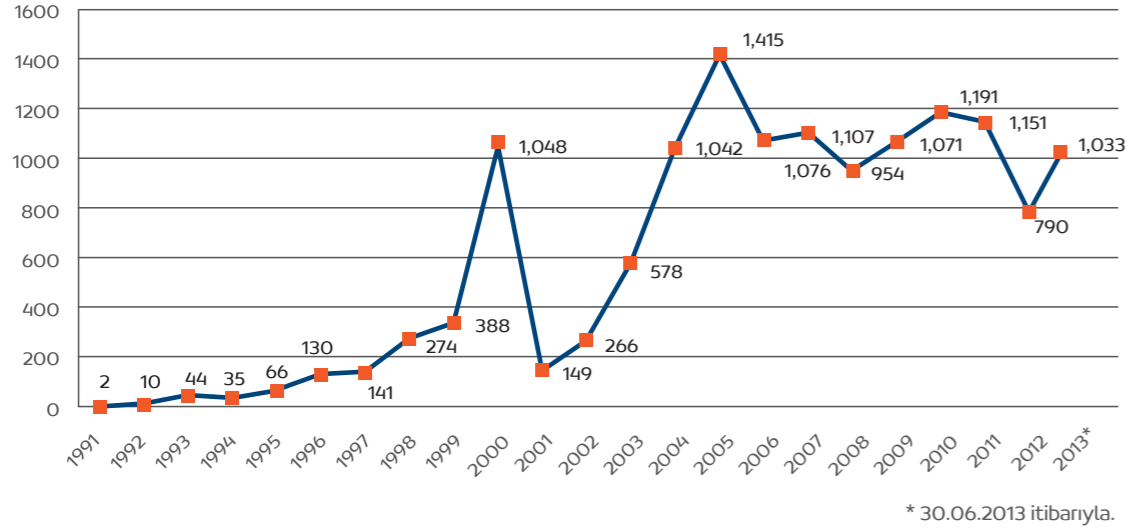

*30.06.2013 itibarıyla

Tezgahüstü Piyasa; banka ve aracı kurumlar tarafından Borsa dışında yapılan alım satım işlemlerini ifade eder.

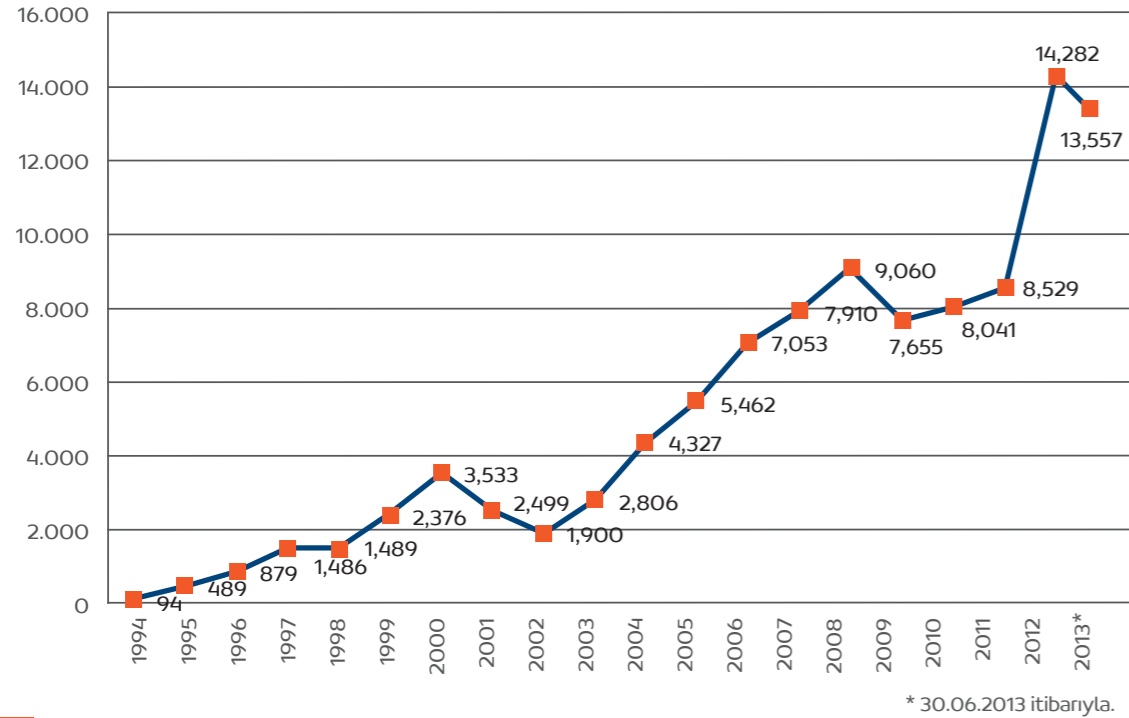
BAP Kesin Alım Satım Pazarı İşlemleri

Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon ABD \$)

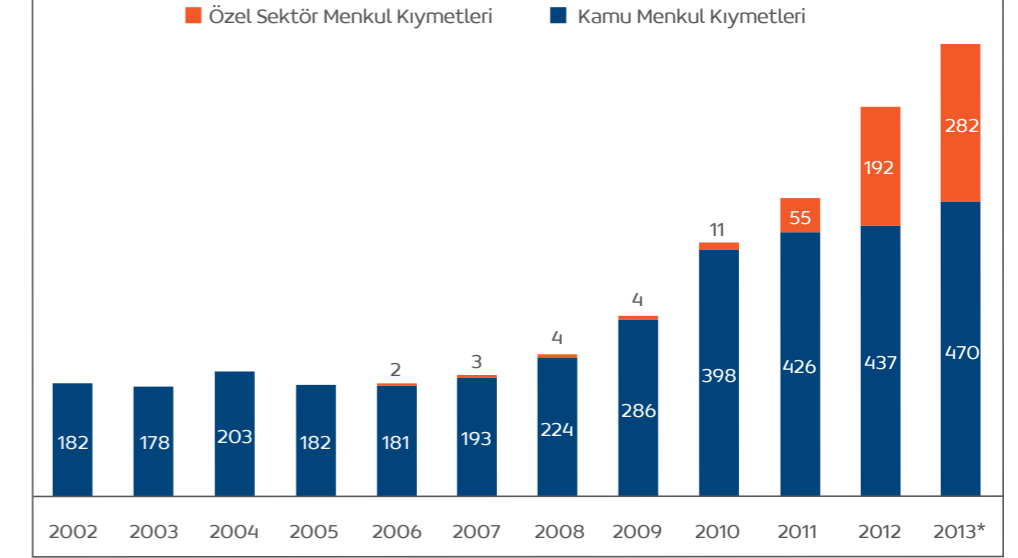

BAP Repo-Ters Repo İşlemleri

Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon ABD \$)

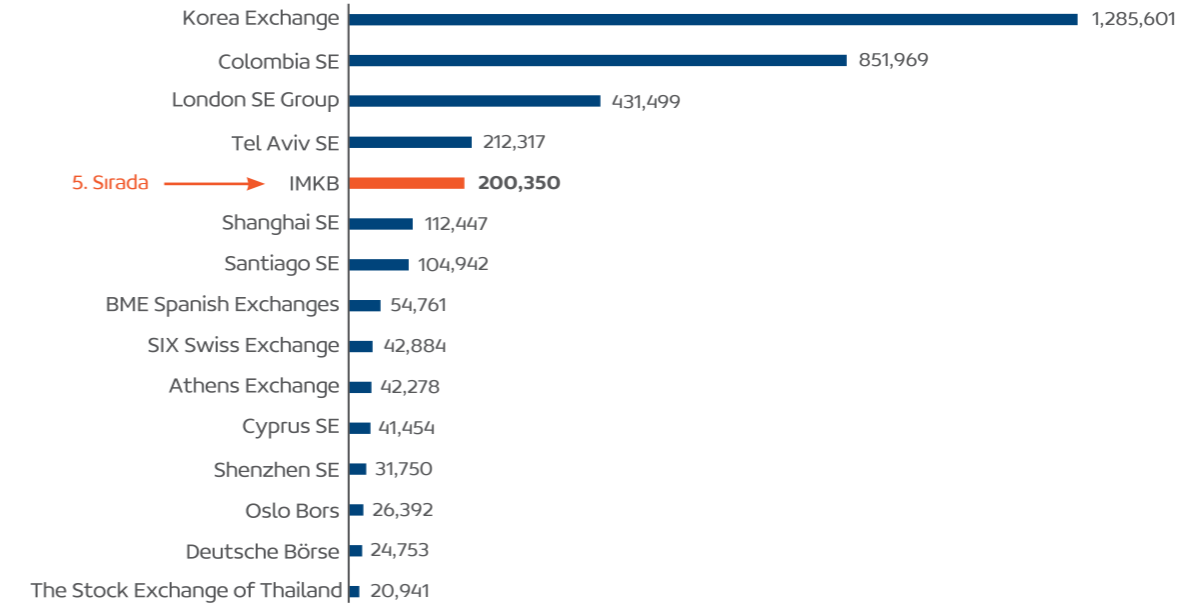

BAP'da İşlem Görebilecek Menkul Kıymet Adedi

Borçlanma Araçları Piyasası

2012 Yılı Dünya Piyasaları Arasındaki Yeri (Milyon USD)

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Basit Getiri: Yapılan yatırımdan elde edilen faiz gelirin vade sonunda tekrar yatırıma dönüştürülmediği durumdaki yıllık getiriye basit getiri denir.

Bileşik Getiri: Yatırımdan elde edilen faiz gelirin dönem sonunda aynı oranla tekrar yatırıma dönüştürüldüğü varsayımı ile hesaplanan getiriye bileşik getiri denir.

İhraç Değeri: Menkul kıymetin ilk ihraçtaki fiyatıdır. İhraç değeri nominal değer altında olursa iskontolu satış, nominal değer üstünde olursa primli satış, nominal değere eşitse başabaş satış yapılmış demektir.

İtfa: Sabit getirili menkul kıymetin vade bitiminde anapara ve (varsa) kupon faizinin ihraççı tarafından sabit getirili menkul kıymetin sahibine ödenmesidir.

Kupon Faizi: Sabit getirili menkul kıymetin üzerinde yazılı olan ve belirli dönemler itibarı ile (6 ayda bir, yılda bir vs) ödenen faizdir. Tahvillerin üzerinde her bir dönem için ayrı bir kupon bulunur. İlgili dönemde o döneme ait kupon yatırımcı tarafından kesilerek kupon faizi tahsil edilir.

Kupür: Para, tahvil ve hisse senetlerinin, üzerlerinde yazılı değere göre, her birimine verilen isimdir.

Likidite: Menkul kıymetin piyasa fiyatından veya bu fiyata çok yakın bir fiyattan en kısa sürede ve kolayca nakde çevrilebilmesidir.

Nitelikli Yatırımcı: Yerli ve yabancı yatırım fonları, emeklilik fonları, yatırım ortaklıkları, aracı kurumlar, bankalar, sigorta şirketleri, portföy yönetim şirketleri, ipotek finansmanı kuruluşları, emekli ve yardım sandıkları, vakıflar, Sosyal Sigortalar Kanunu'nun uyarınca kurulmuş olan sandıklar, kamuya yararlı dernekler ile nitelikleri itibarıyla bu kurumlara benzer olduğu Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenecek diğer yatırımcılar ve sermaye piyasası araçlarının ihraç tarihi itibarıyla en az 1 milyon TL tutarında Türk ve / veya yabancı para veya sermaye piyasası aracına sahip olan gerçek ve tüzel kişileri ifade eder.

Nominal Değer: Menkul kıymetin üzerinde yazılı olan ve vade sonunda ödenecek anapara tutarıdır.

Piyasa Değeri: Menkul kıymetin, piyasada o gün itibarı ile geçerli olan vadeye kadar getirisine göre hesaplanan fiyatıdır. Bu değer piyasa şartlarına göre değişiklik gösterebilir. Menkul kıymetin getirisi ile piyasa değeri birbirleriyle ters orantılıdır. Getiri yükselirse daha önce ihraç edilmiş menkul kıymetin piyasa değeri düşer, getiri düşerse daha önce ihraç edilmiş menkul kıymetin piyasa değeri yükselir.

Valör Tarihi: Borçlanma Araçları Piyasası'nda gerçekleşen işlemler için; işleme ait menkul kıymet ve nakit yükümlülüklerinin yerine getirileceği, başka bir ifadeyle menkul kıymet ve nakit takasının gerçekleşeceği tarih. Hazine ihalelerinde, ihaleyi kazanan gerçek ve tüzel kişilerin Hazine'nin TCMB nezdindeki hesabına ödeme yapmakla yükümlü oldukları gündür.

Takas: Borsa'da gerçekleştirilen işlemler sonucunda oluşan borç ve alacakların karşılıklı olarak tasfiye edilmesidir.

Tescil: Borsa'da gerçekleştirilen işlemlerin fiyatlarının doğrudan, Borsa dışında gerçekleştirilen işlemlerin fiyatlarının ise bu işlemlerin Borsa'ya bildiri sonrasında Borsa kaydına alınması işlemidir.

Volatilité / Oynaklık: Bir menkul kıymetin fiyatının veya piyasanın genelinin kısa bir zaman aralığı içerisinde gösterdiği dalgalanma özelliğidir. Oynaklığı yüksek bir menkul kıymetin fiyatında hızlı değişim ve aşırı dalgalanma özellikleri görülür.

BORSA İSTANBUL

Temmuz 2013

Borsa İstanbul Anonim Şirketi

Reşitpaşa Mahallesi
Tuncay Artun Caddesi
Emirgan 34467 İstanbul

T: +90 212 298 21 00
F: +90 212 298 25 00
borsaistanbul.com